

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 10.10.2007
COM(2007) 575 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Integrēta Eiropas Savienības jūrniecības politika

{COM(2007) 574 galīgā redakcija }

{SEC(2007) 1278}

{SEC(2007) 1279}

{SEC(2007) 1280}

{SEC(2007) 1283}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Integrēta Eiropas Savienības jūrniecības politika

1. KOPSAVILKUMS

Jūra Eiropai ir vitāli svarīga. Jūras teritorijas un piekrastes ir ārkārtīgi nozīmīgas Eiropas labklājībai un veiksmei, jo tās ir Eiropas tirdzniecības ceļi, klimata regulētājas, pārtikas, enerģijas un resursu avoti un iecienīta vieta dzīvei un atpūtai.

Mūsu dzīves mijiedarbība ar jūru ir kļuvusi intensīvāka un daudzveidīgāka. Eiropai šī mijiedarbība šobrīd ir vērtīgāka nekā jebkad agrāk, tomēr tai ir arī negatīvas sekas. Mūsu attiecības ar jūru ir nonākušas krustcelēs.

No vienas puses, tehnoloģijas un zināšanas ļauj mums gūt no jūras aizvien vairāk labuma, un, lai šo labumu baudītu, uz Eiropas piekrastes reģioniem plūst aizvien vairāk cilvēku. No otras puses, visu šo darbību kopējā ietekme rada pretrunas starp dažādiem jūras izmantojumiem. Pasliktinās arī jūras vides stāvoklis, un no tā savukārt atkarīgs viss pārējais.

Eiropai šī problēma ir jārisina, turklāt, ņemot vērā straujo globalizāciju un klimata pārmaiņas, tas ir jādarā steidzami.

Eiropas Komisija to atzīst un ir uzsākusi visaptverošu apspriešanos un analīzi par to, kāda ir Eiropas ietekme uz jūru¹. Šī apspriešanās ir radījusi lielu rezonansi ieinteresētajās aprindās; tā viennozīmīgi ir vērsusi uzmanību uz jūru milzīgo potenciālu, kā arī uz to, cik apjomīgs problēmu klāsts risināms, ja gribam šo potenciālu izmantot ilgtspējīgā veidā. Apspriešanās rezultātā ir saņemts daudz ierosinājumu par minēto problēmu risināšanas iespējām.

Pamatojoties uz šīm vērtīgajām atsauksmēm, Komisija ierosina izstrādāt integrētu Eiropas Savienības jūrniecības politiku, kas balstīta uz atziņu, ka visi ar Eiropas okeāniem un jūrām saistītie jautājumi ir savstarpēji saistīti un ka dažādu jūrniecības jomu politika jāizstrādā saskaņoti, ja gribam sasniegt vēlamos rezultātus.

Šāda integrēta starpnozarju pieeja ir saņēmusi visu ieinteresēto aprindu pārliecinošu atbalstu. Lai to varētu piemērot, būs nepieciešama pastiprināta sadarbība un visu ar jūru saistīto politikas virzienu efektīva koordinācija dažādos lēmumu pieņemšanas līmeņos.

Integrēta jūrniecības politika palielinās Eiropas spēju risināt ar globalizāciju un konkurētspēju, klimata pārmaiņām, jūras vides degradāciju, kuģošanas drošumu un drošību, kā arī ar energoapgādes drošību un ilgtspējību saistītās problēmas. Jūrniecības politikai jābūt balstītai uz izcilību jūras pētniecības, tehnoloģiju un jauninājumu jomās un jābūt saskaņā ar Lisabonas programmu nodarbinātībai un izaugsmei un Gēteborgas programmu ilgtspējībai.

Lai izstrādātu integrētu ES jūrniecības politiku,

¹ Sk. Ziņojumu par apspriešanās procesu COM(2007) 574. Sk. arī Zaļo grāmatu *par turpmāko ES jūrniecības politiku — Eiropas redzējums okeāniem un jūrām*. COM(2006) 275.

- **ir jāmaina mūsu politikas veidošanas un lēmumu pieņemšanas veids** visos līmeņos, jo uz atsevišķām nozarēm orientēta pieeja politikas izstrādei un lēmumu pieņemšanai vairs nav mūsdienu prasībām atbilstoša. Ir jāizprot un jāņem vērā dažādu nozaru mijiedarbība, jāizstrādā kopīgi instrumenti, jāidentificē un jāizmanto sinerģijas, kā arī jānovērš vai jārisina konflikti;
- **ir jāizstrādā un jāīsteno darba plāns**, un darbības dažādu nozaru politikas pasākumu ietvaros jāplāno atbilstīgi saskaņotai pamata politikai. Šim paziņojumam pievienotais rīcības plāns ļauj gūt skaidru priekšstatu par gaidāmā darba daudzveidību un apmēru. Īpaši nozīmīgi ir šādi projekti:
 - Eiropas jūras transporta telpa, kurā piemēro vienkāršotas formalitātes;
 - Eiropas jūras pētniecības stratēģija;
 - integrēta valsts jūrniecības politika, ko izstrādā dalībvalstis;
 - Eiropas kuģošanas pārraudzības tīkls;
 - ceļvedis jūras teritoriālajai plānošanai, ko veic dalībvalstis;
 - stratēģija klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanai piekrastes reģionos;
 - kuģniecības radīto CO₂ emisiju un piesārņojuma samazināšana;
 - nelegālas, neregistrētas un neregulētas zvejas un grunts zvejas rīku izmantošanas prakses izskaušana tāljūrā;
 - Eiropas jūrniecības dažādas jomas pārstāvošu segmentu grupu tīkls;
 - pārskats par ES darba tiesībās paredzētajām atkāpēm attiecībā uz kuģniecības un zivsaimniecības nozarēm.

Šis paziņojums sagatavo pamatu tiesiskajam regulējumam, kas nepieciešams integrētai ES jūrniecības politikai, kā arī starpnozaru instrumentu izstrādei. Tajā ir norādītas galvenās darbības, kuras Komisija plāno veikt pašreizējā mandāta darbības laikā. Veicot šīs darbības, Komisija vadīsies pēc subsidiaritātes un konkurētspējas principiem, piemēros uz ekosistēmu orientētu pieeju un sadarbosies ar ieinteresētajām aprindām.

2. KONTEKSTS

Eiropas krasta līnijas garums ir 70 000 km; tā stiepjas gar diviem okeāniem un četrām jūrām — Atlantijas un Ziemeļu Ledus okeānu, Baltijas jūru, Ziemeļu jūru, Vidusjūru un Melno jūru. ES jūras reģionos saražoto preču un sniegto pakalpojumu vērtība veido aptuveni 40 % no visas Eiropas Savienības IKP, un minētajos rajonos dzīvo aptuveni 40 % no visiem ES iedzīvotājiem.

Tāpēc Eiropas labklājība ir cieši saistīta ar jūru. Kuģubūve un kuģniecība, ostas un zivsaimniecības nozare joprojām ir galvenās jūrniecības darbības, tomēr ievērojamus ieņēmumus rada arī enerģijas (tostarp naftas, gāzes un atjaunojamās enerģijas) ieguve atklātā jūrā, kā arī piekrastes un jūras tūrisms. Jūras ostas un kuģniecības nozare ļauj Eiropai gūt

labumu no starptautiskās tirdzniecības straujās izaugsmes un ieņemt vadošo vietu pasaules ekonomikā, bet aizvien lielākas komercdarbības iespējas sniedz arī derīgo izrakteņu, akvakultūras, jūras biotehnoloģiju un jauno zemjūras tehnoloģiju izmantošana. Tikpat liela nozīme ir arī jūras izmantošanai atpūtas, estētiskajiem un kultūras mērķiem, kā arī tā saucamajiem ekosistēmu pakalpojumiem.

Priekšnoteikums šīs nozares konkurētspējai ir patiesi ilgtspējīga jūras vides izmantošana. Pieaugošie riski, kas apdraud piekrastes zonas, pārpildītie piekrastes ūdeņi, okeānu milzīgā nozīme klimata sistēmā un nepārtraukti notiekošā jūras vides piesārņošana — tas viss aicina mūs veltīt lielāku uzmanību saviem okeāniem un jūrām.

Okeānu ilgtspējība šobrīd ir plaši atzīta kā ārkārtīgi nozīmīga pasaules mēroga problēma, kas cieši saistīta ar klimata pārmaiņām.

Ņemot vērā pieaugošo konkurenci jūras telpas izmantošanā un cilvēka darbības kopējo ietekmi uz jūras ekosistēmām, jūrlietās patlaban izmantotā sadrumstalotā lēmumu pieņemšanas sistēma ir esošajai situācijai neatbilstoša. Nepieciešama ir vairāk uz sadarbību orientēta, integrēta pieeja. Pārāk ilgi politika tādās jomās kā, piemēram, jūras pārvaldījumi, zveja, enerģētika, kuģošanas uzraudzība un kontrole, tūrisms, jūras vide un jūras pētniecība, ir veidota katrai jomai atsevišķi. Tā rezultāts bieži vien izpaužas neefektīvās darbībās, neatbilstībās un pretrunīgos izmantojumos.

Pamatojoties uz šo atziņu, Komisijas iecere ir izveidot integrētu jūrniecības politiku, kas aptvertu visus aspektus, kuri mūs vieno ar okeāniem un jūrām. Šī novatoriskā un vienotā pieeja palīdzēs radīt saskaņotu pamata politiku, kas ļaus visas ar jūru saistītās darbības izstrādāt ilgtspējīgā veidā.

3. TIESISKAIS REGULĒJUMS UN JŪRNICĪBAS POLITIKAS INSTRUMENTI

Integrētai jūrniecības politikai ir nepieciešams tiesiskais regulējums, kas piemēro integrētu pieeju visos līmeņos, kā arī horizontālie un starpnozaru politikas instrumenti. Tai vajadzīgs arī stabils finanšu nodrošinājums, kura vēlamos apmērus būs iespējams noteikt, izvērtējot sagatavošanās darbību rezultātus.

3.1. Integrētas pieejas piemērošana jūrniecības pārvaldībā

Komisija ir izveidojusi jūrniecības politikas darba grupu, kuras uzdevums ir analizēt ar jūrlietām saistītus jautājumus un tos ietekmējošos politikas virzienus, koordinēt nozaru politikas pasākumus, nodrošināt to, ka tiek ņemta vērā šo pasākumu mijiedarbība, un uzņemties vadību starpnozaru politikas instrumentu izstrādē. Turklāt Komisija ir sākusi veicināt to ES aģentūru sadarbību, kuru darbība ir saistīta ar jūrlietām, lai nodrošinātu kopīgu ieguldījumu jūrniecības politikas izstrādē.

Komisija jau agrīnos jūrniecības politikas izstrādes posmos vadīsies pēc labākas regulēšanas principiem — identificēs galvenās ar jūrlietām saistītās iniciatīvas ikgadējo plānošanas un programmēšanas pasākumu ietvaros un veiks apspriešanos ar pilsonisko sabiedrību un ieinteresētajām aprindām. Ietekmes novērtējums un starpdienestu darba grupas palīdzēs nodrošināt Komisijai iespējas izstrādāt un īstenot patiešām integrētus priekšlikumus.

Citas ES institūcijas un ieinteresētās aprindas ir aicinātas izskatīt jautājumu par labākajiem veidiem, kā sistemātiski piemērot integrētu pieeju jūrniecības politikā. Dažas dalībvalstis, izstrādājot jūrniecības politiku, ir sākušas veidot saskaņotus mehānismus. Pārvaldības procesā ir jāpiedalās visām ieinteresētajām aprindām. Tās tiek aicinātas arī turpmāk vērst Komisijas uzmanību uz jebkuru ES tiesību aktu, kas pēc to ieskatiem var kavēt integrētas jūrniecības politikas mērķu sasniegšanu.

- **Komisija:**

- **aicinās dalībvalstis izstrādāt integrētu valsts jūrniecības politiku, cieši sadarbojoties ar ieinteresētajām aprindām, jo īpaši ar piekrastes reģioniem;**
- **2008. gadā ierosinās vadlīniju kopumu valsts integrētajai jūrniecības politikai un no 2009. gada sniegs gadskārtējus ziņojumus par ES un dalībvalstu darbībām šajā jomā;**
- **izveidos struktūru, kas nodrošinās iespēju apspriesties ar ieinteresētajām aprindām, izmantot saņemtās atsauksmes jūrniecības politikas turpmākajā izstrādē un nodrošināt informācijas apmaiņu par labāko praksi.**

3.2. Integrētas politikas veidošanas instrumenti

Integrētam jūrlietu tiesiskajam regulējumam ir vajadzīgi horizontāli plānošanas instrumenti, kas būtu piemērojami dažādiem ar jūru saistītās politikas virzieniem un atvieglinātu saskaņotu politikas veidošanu. Īpaši nozīmīgas ir šādas trīs jomas: kuģošanas pārraudzība, kas ir ļoti būtiska drošai un nebīstamai jūras telpas izmantošanai, jūras teritoriālā plānošana, kas ir galvenais plānošanas instruments ilgtspējīgai lēmumu pieņemšanai, kā arī vispusīga un brīvi pieejama datubāze.

3.2.1. Eiropas kuģošanas pārraudzības tīkls

Kuģošanas pārraudzībai ir ārkārtīgi liela nozīme jūras izmantošanas drošības un Eiropas jūras robežu apsardzības jomā. Kuģošanas pārraudzības darbību uzlabošana un optimizācija un tās savstarpēja izmantojamība Eiropas mērogā ir svarīga, lai Eiropa varētu veiksmīgi risināt problēmas un novērst riskus, kas saistīti ar kuģošanas drošību, jūras piesārņojumu, tiesību aizsardzību un vispārējo drošību.

Pārraudzību veic dalībvalstis, tomēr vairumā gadījumu to veiktās darbības un novēršamie riski pēc būtības ir pārrobežu rakstura. Pārraudzības darbības, kas attiecas uz zveju, vidi, jūras uzraudzību vai imigrāciju, vairumā dalībvalstu ir dažādu nesaskaņoti darbojošos tiesībsargājošo iestāžu kompetencē. Rezultāts bieži vien ir ierobežoti līdzekļi un to neoptimāla izmantošana.

Tāpēc Komisija uzskata, ka dalībvalstīs un starp dalībvalstīm nepieciešams pastiprināt krasta apsardzes un citu attiecīgo iestāžu ciešāku sadarbību kuģošanas pārraudzības jomā.

Arī pakāpeniski izveidojot integrētu kuģu līdzsekošanas un e-navigācijas sistēmu tīklu Eiropas piekrastes ūdeņiem un tāljūrai, tostarp satelītnovērošanas sistēmu un sistēmu identifikācijai un līdzsekošanai lielos attālumos (*LRIT*), tiktu radīts valsts iestāžu darbam ārkārtīgi noderīgs instruments.

- **Komisija:**

- **veicinās sadarbības uzlabošanu starp dalībvalstu krasta apsardzes iestādēm un citām attiecīgajām iestādēm;**
- **veiks pasākumus savstarpēji izmantojamas pārraudzības sistēmas izveidei, lai apvienotu uzraudzības un līdzsekošanas sistēmas, kuras patlaban izmanto kuģošanas drošuma un drošības, jūras vides aizsardzības, zvejas kontroles, ārējās robežas uzraudzības nodrošināšanai un citām tiesību aizsardzības darbībām.**

3.2.2. *Jūras teritoriālā plānošana un piekrastes zonas integrēta pārvalde un apsaimniekošana*

Esošie plānošanas instrumenti lielākoties ir orientēti uz sauszemes teritorijas plānošanu, bieži vien neņemot vērā iespējamo piekrastes attīstības ietekmi uz jūru un otrādi. Mums ir jārisina problēmas, kas rodas, pieaugot konkurencei starp dažādiem jūras izmantojumiem, piemēram, jūras transportu, zveju, akvakultūru, izklaides pasākumiem, enerģijas ražošanu jūrā un citiem jūras izmantošanas veidiem.

Tāpēc jūras teritoriālā plānošana ir galvenais instruments jūras teritoriju un piekrastes reģionu ilgtspējīgai attīstībai un Eiropas jūras vides atveseļošanai.

Atbilstīgi ES ieteikumam² dalībvalstis ir sākušas piemērot piekrastes zonas integrētu pārvaldi un apsaimniekošanu kā teritoriālās plānošanas instrumentu saimniecisko darbību regulēšanai un veidot Eiropas piekrastes ūdeņu teritoriālās plānošanas sistēmas. Abi šie instrumenti palīdz pildīt saistības saskaņā ar Tematisko stratēģiju par jūras vides aizsardzību³ un nodrošina lielāku paredzamību, uzņēmējiem plānojot turpmākos ieguldījumus. Veicinot sadarbību starp iestādēm, kuras iesaistītas jūras teritoriālajā plānošanā un piekrastes zonas integrētā pārvaldē un apsaimniekošanā, tiks izveidota sistēma informācijas apmaiņai par labāko praksi.

Par lēmumu pieņemšanu šajā jomā atbildīgas ir dalībvalstis. Savukārt Eiropas līmenī ir jārisina jautājumi par saistībām ievērot kopīgus principus un vadlīnijas, kas veicinātu šā procesa elastīgāku norisi, un jānodrošina integritātes saglabāšana reģionālajās jūras ekosistēmās, kuras sniedzas pāri atsevišķu valstu jūras robežām.

- **Komisija:**

- **2008. gadā izstrādās ceļvedi, kas atvieglēs dalībvalstīm jūras teritoriālo plānošanu.**

3.2.3. *Dati un informācija*

Stratēģisku lēmumu pieņemšanai jūrniecības politikā ir nepieciešams viegli pieejams plašs datu klāsts par dabas procesiem un cilvēku veiktajām darbībām okeānos. Ņemot vērā milzīgo

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 30. maija Ieteikums attiecībā uz integrētu piekrastes zonas apsaimniekošanu Eiropā (2002/413/EK).

³ Sk. Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras vides stratēģijas direktīva - COM(2005)505).

datu apjomu, kas dažādiem mērķiem ir vākti un apkopoti visā Eiropā, ārkārtīgi svarīgi ir izveidot atbilstīgu jūrniecības datu un informācijas infrastruktūru.

Šie dati ir jāapkopo visaptverošā un saderīgā sistēmā un jādara pieejami kā instruments labākai pārvaldībai, pievienotās vērtības pakalpojumu paplašināšanai un ilgtspējīgai jūrniecības nozares attīstībai. Tas ir sarežģīts un apjomīgs uzdevums, kas īstenojams vairāku gadu laikā, izmantojot precīzu un saskaņotu plānu.

- **Komisija:**

- **2008. gadā veiks pasākumus Eiropas jūras novērojumu un datu tīkla⁴ izveidei un veicinās dalībvalstu piekrastes ūdeņu daudzdimensiju kartēšanu, lai uzlabotu pieeju kvalitatīviem datiem.**

4. ES INTEGRĒTĀS JŪRNICĪBAS POLITIKAS DARBĪBAS JOMAS

ES integrētās jūrniecības politikas darbība būs orientēta galvenokārt uz šādām piecām jomām.

4.1. Okeānu un jūru ilgtspējīgas izmantošanas optimizēšana

Pirmais ES integrētās jūrniecības politikas mērķis ir radīt optimālus apstākļus okeānu un jūru ilgtspējīgai izmantošanai, nodrošinot iespējas jūrniecības jomu un piekrastes reģionu izaugsmei.

Daudzās dalībvalstīs, jo īpaši reģionos, kuru uzņēmumi darbojas jūras loģistikas jomā, jūrniecības ekonomikas izaugsme pēdējā laikā pārsniedz ekonomikas izaugsmi kopumā. Konteineru pārvadājumu apjomi kopš 2000. gada ir ievērojami pieauguši, un sagaidāms, ka līdz 2020. gadam tie būs trīskāršojušies. No šīs izaugsmes labumu arī turpmāk gūs reģioni, kuru uzņēmumi aktīvi darbojas citās nozarēs ar strauji augošu tirgu kā, piemēram, kuģu aprīkojuma, jūras vēja enerģijas ražošanas, atpūtas un kruīzu kuģniecības nozarēs. Eiropas uzņēmumiem, ņemot vērā to ievērojamo kompetenci jūras tehnoloģiju jomā, ir arī ievērojams potenciāls jaunu, efektīvu jūrniecības produktu izstrādei.

Tomēr daudz vēl ir arī neizmantota potenciāla. Ja gribam panākt jūrniecības darbību ilgtspējīgu izaugsmi un vienlaikus rūpēties par to, lai šī izaugsme neapdraudētu jūras ekosistēmas veselību, ir nepieciešama aktualizēta stratēģiskā koncepcija kuģniecības, ostu un saistīto nozaru konkurētspējīgai un drošai attīstībai.

Kuģniecība ir būtiski svarīga Eiropas starptautiskajai un iekšējai tirdzniecībai; tā joprojām ir jūrniecības dažādo jomu pārstāvošu segmentu grupas („klastera”) „mugurkauls”. Tomēr šīs nozares turpmākā attīstība būs veiksmīga tikai tad, ja Eiropas Savienība turpinās darbu, lai panāktu augsta līmeņa kuģošanas drošumu un drošību, palīdzot sargāt cilvēku dzīvības un vidi un vienlaikus veicinot līdzvērtīgu konkurences apstākļu radīšanu starptautiskā mērogā.

Lai gan bažas rada kuģniecības izraisītais gaisa piesārņojums un CO₂ emisijas, kuģniecība tomēr ir ievērojami energoefektīvāks transporta veids nekā autotransports. Ņemot vērā šo faktu un nepieciešamību samazināt smago kravas automobiļu skaitu uz pārslogotajiem Eiropas ceļiem, integrētā jūrniecības politika atbalsta drošas kuģniecības veicināšanu.

⁴ Pamatojoties *inter alia* uz Vides un drošības globālās uzraudzības iniciatīvu.

Patlaban spēkā esošās ES programmas (*TEN-T* un *MARCO POLO*) turpinās atbalstīt jūras transporta maģistrāļu/ īso jūras pārvadājumu tīklu izveidi. Arī Eiropas transporta tīkla turpmākajā attīstībā ir pilnībā jāņem vērā aizvien pieaugošā jūras nozīme enerģijas ražošanā.

Tomēr kuģniecība joprojām ir neizdevīgākā situācijā salīdzinājumā ar citiem transporta veidiem. Citi transporta veidi piesaista vairāk publisko ieguldījumu. Turklāt kuģis, kas iet no vienas ES ostas uz otru, tiek pakļauts sarežģītākām un laikietilpīgākām procedūrām nekā kravas automobilis salīdzināmā situācijā, jo Eiropā vēl pilnībā nedarbojas jūras pārvadājumu iekšējais tirgus. Lai pilnībā varētu izmantot Eiropas kuģniecības nozares potenciālu, ir jānovērš šī jūras pārvadājumu nozarei nelabvēlīgā situācija salīdzinājumā ar citiem transporta veidiem, vienkāršojot administratīvās un muitas formalitātes ES iekšējo jūras pārvadājumu pakalpojumiem.

- **Lai palielinātu jūras pārvadājumu efektivitāti Eiropā un nodrošinātu to konkurētspēju ilgtermiņā, Komisija:**
 - ierosinās izveidot Eiropas jūras transporta telpu, kurā piemēro vienkāršotas formalitātes;
 - sagatavos visaptverošu jūras transporta stratēģiju 2008.-2018. gadam.

Eiropas jūras ostas ir vēl viens ārkārtīgi nozīmīgs posms loģistikas ķēdē, no kuras atkarīga Eiropas ekonomika. Tās ir arī saimnieciskās darbības centri, kas būtiski ietekmē apkārtējās pilsētvides un dabīgās vides kvalitāti.

Globalizācijas rezultātā ir vērojams vēl nepieredzēts starptautiskās tirdzniecības apjoma pieaugums. Tā kā 90 % no Eiropas Savienības ārējās tirdzniecības un gandrīz 40 % no iekšējās tirdzniecības notiek pa jūras ceļu, nav grūti aptvert, kāds problēmu klāsts jārisina Eiropas ostām, lai spētu apmierināt augošo pieprasījumu. Ostu jaudas attīstībai ir jānotiek atbilstoši Eiropas iekšējās un starptautiskās tirdzniecības izaugsmei un tādā veidā, kas ir saderīgs ar saistītajiem Eiropas Savienības politikas mērķiem, jo īpaši attiecībā uz ES mērķiem vides aizsardzības un konkurētspējas jomā.

- **Komisija:**
 - ierosinās jaunu ostu politiku, kurā ņems vērā ostu daudzveidīgo nozīmi un Eiropas loģistikas jautājumus kopumā;
 - iesniegs priekšlikumus, kā mazināt kuģu radīto gaisa piesārņojumu ostās, samazinot nesamērīgi augstos nodokļus par krasta elektroenerģijas pieslēgumu;
 - pieņems vadlīnijas par attiecīgo Kopienas vides tiesību aktu piemērošanu ostu attīstībai.

Eiropas jūras loģistikai nepieciešams arī efektīvs sniegums *kuģubūves, remonta un kuģu aprīkojuma nozarēs*. Veicinot šo nozaru un jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu attīstību, Eiropas Savienība par pamatu ņems veiksmīgas iniciatīvas⁵.

⁵ Piemēram, *Waterborne Platform and LeaderShip 2015*.

Lai veicinātu ekonomikas izaugsmi, nesaasinot situāciju saistībā ar vides degradēšanos, ir nepieciešami lielāki ieguldījumi jūras pētniecībā un tehnoloģijās. Turklāt šie ieguldījumi radīs jaunas iespējas. Vides tehnoloģijas, kas ļautu veicināt jūrniecības ekonomikas uzplaukumu un vienlaikus arī saglabāt jūras vidi, var palīdzēt Eiropas uzņēmumiem saglabāt vadošo vietu tirgū laikā, kad visā pasaulē paaugstinās standarti un attīstās jaunas un daudzsološas nozares kā, piemēram, jūras biotehnoloģijas, iekārtas atjaunojamas enerģijas ražošanai jūrā, zemūdens tehnoloģijas un iekārtas, jūras akvakultūra.

Turklāt ar atbilstošu tehnoloģiju palīdzību Eiropa var pilnībā izmantot jūras sniegto potenciālu naftas un gāzes ieguvei⁶, kā arī atjaunojamās enerģijas ražošanai, un iespējas izmantot jūru enerģijas transportam, dažādojot enerģijas transporta maršrūtus un tādējādi uzlabojot piegādes drošību. Eiropas enerģētikas situācija liecina par to, ka iespējas sinerģijai starp Eiropas enerģētikas politiku un jūrniecības politiku turpinās pieaugt⁷. Komisijas 2007. gada janvāra Paziņojumā⁸ par Eiropas enerģētikas stratēģiju uzsvērtā nepieciešamība vairāk izmantot okeānus un jūras, lai veicinātu ES mērķu sasniegšanu enerģētikas jomā.

Uzņēmumu integrāciju un konkurētspēju jūrniecības nozarē lielā mērā veicina vairākas nozares pārstāvošu grupu⁹ veidošana. Šīs grupas palīdz saglabāt un paplašināt zināšanas jūrniecības jomā un tāpēc ir ļoti nozīmīgas arī jūrniecības politikai. Turklāt valsts un privātā sektora sadarbība jūrniecības zinību centros rada labu pamatu pilnīgai izpratnei par dažādu nozaru mijiedarbību un iespējas šo mijiedarbību ņemt vērā plānošanas procesā.

- **Komisija atbalstīs vairākas nozares pārstāvošu grupu un jūrniecības zinību reģionālo centru veidošanu un veicinās Eiropas jūrniecības dažādās jomas pārstāvošu segmentu grupu sadarbības tīkla izveidi.**

Viens no Komisijas mērķiem ir radīt Eiropas iedzīvotājiem vairāk kvalitatīvāku *darbvieta jūrniecības nozarē*. Jūrnieku profesijā vērojams nodarbinātības sarukums ir satraucošs. Situācija ir jāuzlabo, jo jūrnieku pieredze ir ļoti svarīga arī ar jūrniecību saistītajām darbībām, ko veic krastā.

Lai piesaistītu Eiropas iedzīvotāju interesi par darbu jūrniecībā, ir nepieciešams uzlabot personāla politiku un darba apstākļus (tostarp veselības un drošības aspektus), nodrošinot visu jūrniecības jautājumos ieinteresēto aprindu saskaņotu darbību un efektīvu tiesisko regulējumu, kurā ņemti vērā globālas nozīmes aspekti. Komisija pilnībā atbalsta sociālo dialogu attiecībā uz Starptautiskās Darba organizācijas konvencijas „Par darba standartiem jūrniecībā” integrēšanu Kopienas tiesību aktos. Turklāt Komisija veicinās tādas sistēmas izveidi, kas radītu Eiropas iedzīvotājiem labākas un daudzveidīgākas karjeras iespējas jūrniecības dažādās jomas pārstāvošu segmentu grupā. Tālab ir jāpaplašina izglītības iespējas ar jūrniecību saistītās profesijās un šajā apmācībā iegūto zināšanu un prasmju klāsts.

⁶ Saskaņā ar Starptautiskās Naftas un gāzes ražotāju apvienības datiem 40 % no Eiropā šobrīd patērētās naftas un 60 % gāzes iegūst jūrā.

⁷ Sk. Komisijas dienestu darba dokumentu „Enerģētikas politika un jūrniecības politika: labākas saskaņības nodrošināšana”.

⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Padomei un Eiropas Parlamentam „Enerģētikas politika Eiropai” COM(2007) 1.

⁹ Sk. Komisijas dienestu darba dokumentu šā paziņojuma pielikumā.

- **Komisija:**

- **ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem pārskatīs atkāpes, kas ES darba likumdošanā ir spēkā attiecībā uz jūrniecības jomām¹⁰;**
- **veicinās darbu pie „apliecības par izcilību jūrniecības jomā” izstrādes.**

Neraugoties uz līdz šim ieguldīto darbu, palielināta saimnieciskā darbība jūrās un to piekrastē ir veicinājusi *jūras vides kvalitātes* pasliktināšanos. Komisija jau ir ierosinājusi ES jūras stratēģiju, kā arī direktīvas projektu¹¹, lai apturētu šo tendenci un labotu tās sekas, kā arī radītu pamatu Kopienas pasākumiem, ar ilgtspējīgu attīstību panākot labvēlīgu situāciju jūras vides jomā.

Domājams, ka šo problēmu vēl vairāk saasinās klimata pārmaiņu spēcīgā negatīvā ietekme piekrastes reģionos. Oglekļa glabāšana zem jūras ir novatoriska darbība ar lielu potenciālu klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanai. Eiropas Savienībai ir jā saglabā vadošā vieta šo tehnoloģiju izmantošanas jomā un jā rada saskaņota pamata politika šā potenciāla pilnīgai izmantošanai.

Tāpēc ir jā sasniedz ES vides tiesību aktu, jo īpaši Biotopu direktīvas¹² un ierosinātās Jūras vides stratēģijas direktīvas, mērķi. Saistībā ar to nozīmīgs ir arī Kopienas *acquis* par kuģošanas drošību un kuģu izraisītā piesārņojuma novēršanu. Būtisku ieguldījumu tajā dos arī trešajā jūrniecības paketē iekļauto ierosinājumu drīza pieņemšana.

- **Komisija:**

- **uzsāks izmēģinājuma pasākumus, lai mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi piekrastes zonās un pielāgotos tai;**
- **aktīvi atbalstīs starptautiskos centienus mazināt kuģu radīto gaisa piesārņojumu un, ja rezultātu nebūs, izvirzīs priekšlikumus Eiropas līmenī;**
- **aktīvi atbalstīs starptautiskos centienus mazināt kuģu radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas un, ja rezultātu nebūs, apsvērs iespējamus ES pasākumus šajā jomā;**
- **pienācīgi ņemot vērā starptautiskā mērogā notiekošo darbu, izvirzīs priekšlikumus novecojušu kuģu efektīvai, drošai un vides aizsardzības ziņā ilgtspējīgai demontāžai.**

Zivsaimniecības pārvaldībā lielāka uzmanība jā veltī piekrastes kopienu labklājībai, jūras videi un zvejas mijiedarbībai ar citām darbībām. Būs enerģiski centieni atjaunot zivju krājumus; šā mērķa īstenošanai nepieciešami uzticami zinātniskie dati un pāreja uz daudzgadu plānošanu. Komisija veiks pasākumus, lai nodrošinātu, ka atbilstīgi tematiskajai stratēģijai par

¹⁰ Paziņojums par sociālās jomas tiesiskā regulējuma pārvērtēšanu jūrniecības nozares darbvietu skaita palielināšanai un darba apstākļu uzlabošanai Eiropas Savienībā. COM(2007) 591.

¹¹ COM(2005) 504 un COM(2005) 505.

¹² Padomes 1992. gada 21. maija Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību.

jūras vidi kopējā zivsaimniecības politikā tiek pārņemta uz ekosistēmu orientēta pieeja, un lai izskaustu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju ES ūdeņos un tāljūrā.

Zivju krājumu pārvaldība pēc maksimālā ilgtspējīgas ieguves daudzuma principa radīs labākas nākotnes izredzes Eiropas zvejniekiem un nodrošinās to ieguldījumu Eiropas nodrošinātībā ar pārtiku; šī koncepcija saskaņā ar starptautiskajām saistībām ir jāsteno līdz 2015. gadam.

Zvejnieku darba drošības uzlabošanas jautājums jārisina arī plašākas diskusijas ietvaros, apspriežot ar jūrniecības profesijām saistītos darba apstākļus un sociālo politiku. Jūrnieku pieredze un zināšanas ir jāizmanto visas sabiedrības labā.

Akvakultūras jomas izaugsme, kuras mērķis ir apmierināt augošo pasaules pieprasījumu pēc pārtikas no jūras dzīvniekiem un augiem, ir jāpanāk ar tiesisko regulējumu, kas veicinātu uzņēmējdarbību un novatorismu un nodrošinātu atbilstību augstiem vides un veselības aizsardzības standartiem.

- **Komisija:**

- **veiks enerģiskus pasākumus, lai izbeigtu izmetumu¹³ un kaitīgo zvejas metožu praksi, piemēram, grunts zvejas rīku izmantošanu jutīgās tāljūru ekosistēmās¹⁴;**
- **enerģiski rīkosies, lai izbeigtu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju¹⁵;**
- **veicinās videi drošas akvakultūras attīstību Eiropā.**

4.2. Zināšanu un jauninājumu bāzes izveide jūrniecības politikai

Jūras zinātne, jūras tehnoloģijas un jūras pētniecība ir ārkārtīgi nozīmīgas ar jūru saistīto darbību ilgtspējīgai attīstībai.

Palīdzot radīt dziļāku izpratni par cilvēka darbību ietekmi uz jūras ekosistēmām, zinātniskā pētniecība un tehnoloģijas var sniegt mums iespēju panākt, lai jūrniecības darbību izaugsme nebūtu saistīta ar vides degradēšanos.

Stiprinot starpnozaru pieeju jūras zinātnei, mēs spēsim labāk izprast atsevišķu jūrniecības darbību mijiedarbību, tāpēc šāda pieeja ir noteikti nepieciešama integrētas jūrniecības politikas sastāvdaļa. Tā ir ārkārtīgi nozīmīga arī iespējami tālejošai klimata pārmaiņu paredzēšanai un to seku mazināšanai.

Jūras zinātniskā un tehniskā pētniecība ir dārga — neefektīvus pētījumus mēs nevaram atļauties. Lai pēc iespējas lietderīgāk izmantotu Eiropas līdzekļus, ir jāizstrādā noteikta stratēģija, kas palīdzētu saistīt politikas un pētniecības prioritātes, risināt starpnozaru problēmas, optimizēt sinerģiju starp dalībvalstu un Kopienas veiktajiem pasākumiem, izvairīties no darbību dublēšanās un uzlabot ieinteresēto aprindu dialogu. Turklāt mums ir

¹³ Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam: Politika nevēlamu piezveju samazināšanai un izmetumu novēršanai Eiropas zvejniecībā. COM(2007) 136.

¹⁴ Paziņojums un priekšlikums regulai gaidāms 17. oktobrī.

¹⁵ Paziņojums un priekšlikums regulai gaidāms 17. oktobrī.

jānoskaidro, kā pētniecība varētu labāk sniegt ieguldījumu jauninājumu jomā un kā efektīvāk pārvērst zināšanas un prasmes rūpniecības ražojumos un pakalpojumos.

Plānotais jūras novērojumu un datu tīkls¹⁶ ir nozīmīgs instruments šīs stratēģijas īstenošanai.

- **Komisija:**

- **2008. gadā nāks klajā ar Eiropas stratēģiju zinātniskajai un tehniskajai jūras pētniecībai;**
- **Septītās izpētes pamatprogrammas ietvaros izsludinās dažādām nozarēm kopīgi adresētus uzaicinājumus veicināt integrētas pieejas piemērošanu un uzlabot izpratni par jūrlietām;**
- **atbalstīs izpēti, lai iepriekš noteiktu un mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi uz jūrniecības darbībām, jūras vidi, piekrastes zonām un salām, kā arī lai pielāgotos šai ietekmei;**
- **atbalstīs Eiropas jūras zinātnes partnerības izveidi saskaņotam dialogam starp zinātniekiem, rūpniecības aprindām un politikas veidotājiem.**

4.3. Optimāla dzīves kvalitāte piekrastes reģionos

Iedzīvotāju skaita pieaugums *piekrastes reģionos un salās* pēdējās desmitgades laikā ir divkārt pārsniedzis ES vidējo rādītāju. Piekrastes reģioni ir arī galvenais tūristu ceļamērķis Eiropā, tāpēc ar ekonomikas attīstību, vides ilgtspējību un dzīves kvalitāti saistīto interešu saskaņošana šajos reģionos ir īpaši steidzams uzdevums.

Reģionālajām varas iestādēm un piekrastes kopienām ir svarīga nozīme piekrastes un jūrniecības jomās veikto darbību regulēšanā. Tāpēc Reģionu komiteja, piekrastes reģioni un to sadarbības tīkli ir galvenie partneri ES integrētas jūrniecības politikas izstrādes procesā.

Ostu un jūras rūpniecības dēļ šie reģioni ir stratēģiski nozīmīgi visai Eiropai kopumā. Tie sniedz būtiskus pakalpojumus iekšzemei un ir bāzes vieta jūras robežu un piekrastes ūdeņu uzraudzībai. Rezultātā prasības attiecībā uz infrastruktūru ir ievērojamas, un tās jāņem vērā Kopienas līdzekļu sadalē. Turklāt piekrastes reģionus jo īpaši ietekmē klimata pārmaiņas, un riska pārvaldības pasākumi var būt saistīti ar krasi izteiktu ietekmi uz šo reģionu budžetu un ekonomiku.

Jūra ir vitāli svarīgs komponents piekrastes un jūras tūrisma nozarē, kas ir galvenais Eiropas piekrastes reģionu ekonomiskās attīstības virzītājspēks. Komisija aktīvāk nekā līdz šim sadarbosies ar ieinteresētajām aprindām, lai izstrādātu ilgtspējīgu tūrisma politiku, kurā būs ņemti vērā ar piekrastes un jūras tūrismu saistītie jautājumi.

Finansējuma avoti ir pieejami, bet, pēc ieinteresēto aprindu pārstāvju domām, nepietiekama ir piekļuve informācijai. Komisija strādās, lai optimizētu atbalstu jūrniecības nozares projektiem piekrastes reģionos un salās ar pieejamajiem Kopienas finansēšanas instrumentiem.

¹⁶ Sk. 3.2.3. sadaļu.

Noteikti ir jāuzlabo arī dati par jūrniecības jomām un piekrastes reģioniem, jo grūtības saņemt šo informāciju ierobežo reģionu ieinteresēto personu iespējas izstrādāt racionālus ilgtermiņa projektus un plānot ieguldījumus.

Starpreģionu sadarbība ir ļoti nozīmīga arī Eiropas piekrastes reģionu attīstībai, ņemot vērā to daudzveidību un tiem raksturīgās īpatnības. Tāpēc Komisija pilnībā izmantos Teritoriālās sadarbības programmas sniegtās iespējas atbalstīt starpreģionu jūrniecības attīstību.

Attālākie Kōpienas reģioni un salas ir ekonomiski neizdevīgākā situācijā, tomēr tiem ir ievērojams potenciāls jūras pētniecībai un citām ar jūru saistītām darbībām.

Šo reģionu lielās jūras teritorijas nodrošina ekosistēmu pakalpojumus, kas Eiropas Savienībai ir ļoti svarīgi.

Komisija saskaņā ar jaunāko Paziņojumu par attālākajiem ES reģioniem veicinās gan šo reģionu jūrniecības potenciāla palielināšanu, gan to sadarbību ar kaimiņu reģioniem.

- **Komisija:**

- **saskaņā ar jauno tūrisma iniciatīvu veicinās piekrastes un jūras tūrisma;**
- **sagatavos datubāzi par Kōpienas finansējumu, kas pieejams ar jūru saistītajiem projektiem un piekrastes reģioniem, un līdz 2009. gadam izstrādās datubāzi, kurā iekļaus sociālekonomiskos datus par jūrniecības jomām un piekrastes reģioniem;**
- **ierosinās Kōpienas stratēģiju katastrofu novēršanai, vēršot uzmanību uz riskiem, kas apdraud piekrastes reģionus;**
- **veicinās attālāko reģionu un salu jūrniecības nozares potenciāla attīstību.**

4.4. Eiropas vadošās nozīmes veicināšana starptautiskajās jūrlietās

Eiropas Savienība veicinās jūrlietu starptautiskās pārvaldības efektivitātes palielināšanu un jūrniecības jomas starptautisko tiesību aktu efektīvu īstenošanu. ES veicinās Eiropas interešu saskaņošanu galvenajos starptautiskajos forumos.

Integrētas jūrniecības politikas ārējās prioritātes būs Eiropas jūrniecības nozaru un pakalpojumu piekļuve starptautiskajiem tirgiem, dziļjūras ilgtspējīga zinātniskā izpēte un komerciālā izmantošana, pasaules jūru bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, kuģošanas drošuma un drošības palielināšana, darba apstākļi, kuģu radītā vides piesārņojuma samazināšana, kā arī cīņa pret nelegālām darbībām starptautiskajos ūdeņos.

Uzmanība tiks pievērsta arī klimata pārmaiņu ģeopolitiskajām sekām. Saistībā ar to Komisija 2008. gadā sniegs ziņojumu par stratēģiskajiem jautājumiem, kas attiecas uz Ziemeļu Ledus okeānu.

Ar jūrlietām saistītos jautājumus regulāri izskatīs pārrunās ar ES partneriem, kuri jau ir veikuši pasākumus integrētas koncepcijas izstrādei jūrniecības jautājumos, piemēram, ar Austrāliju, Kanādu, Japānu, Norvēģiju un ASV, kā arī ar pārrunās ar citiem partneriem, piemēram, Brazīliju, Ķīnu, Indiju un Krieviju.

Turklāt ES ar tuvākajām kaimiņvalstīm kopīgi uzņemsies atbildību par jūrām, kuras tām ir kopīgas. Jo īpaši ES izvirzīs priekšlikumus pastiprinātai sadarbībai Vidusjūras un Melnās

jūras pārvaldībā. ES veicinās sadarbību jūrlietās ārpolitikas „ziemeļu dimensijas” ietvaros un rūpēsies par to, lai jūrniecības politika tiktu iekļauta plānā sadarbībai ar jaunattīstības valstīm, tostarp ar nelielo salu valstīm. Saistībā ar to ES atbalstīs jūrniecības politikas un tiesību aktu jomās esošās kapacitātes palielināšanu jaunattīstības valstīs.

Komisija ierosinās vienošanos par *UNCLOS*¹⁷ īstenošanu attiecībā uz jūras bioloģisko daudzveidību tajos apgabalos, kuri ir ārpus valstu jurisdikcijas, un veiks darbu, lai veiksmīgi pabeigtu starptautiskās pārrunas par aizsargātajām jūras teritorijām tāljūrā.

- **Komisija:**

- **veicinās sadarbību jūrniecības politikas un kopīgo jūru pārvaldības jautājumos saskaņā ar paplašināšanās un Eiropas kaimiņattiecību politiku, kā arī ziemeļu dimensijas politiku;**
- **ierosinās stratēģiju ES jūrniecības politikas ārējai darbībai, risinot strukturētu dialogu ar galvenajiem sadarbības partneriem.**

4.5. Lielākas redzamības nodrošināšana Eiropas jūrniecības nozarei

Ieinteresētās aprindas ir skaidri paudušas viedokli, ka ES jūrniecības politikas izstrādes process ir bijis noderīgs, palielinot sabiedrības informētību par jūrniecības ekonomikas nozīmi un vērtību un radot apziņu par iesaistīto aprindu kopīgu atbildību un identitāti.

Ar integrētas jūrniecības politikas palīdzību ir jāmēģina palielināt Eiropas jūrniecības nozares redzamību, kā arī ar jūru saistīto darbību un profesiju popularitāti.

Turklāt tai ir jāveicina **Eiropas jūrniecības nozares mantojuma** saglabāšana un jānodrošina atbalsts jūrniecības nozares pārstāvjiem, tostarp ostas pilsētām, tradicionālajām zvejnieku kopienām un to izstrādājumu un tradicionālo prasmju saglabāšanai, kā arī jāveicina saikne starp šīm kopienām, lai palielinātu to zināšanas un popularitāti.

- **Komisija:**

- **publiskos Eiropas jūru atlantu, ko varēs izmantot kā mācību materiālu un kā līdzekli, lai vērstu uzmanību uz mūsu kopīgo jūrniecības mantojumu;**
- **ierosinās no 2008. gada ik gadu atzīmēt Eiropas jūras dienu, lai palielinātu jūrlietu jautājumu redzamību un veicinātu saikni starp iestādēm, kuru darbība saistīta ar jūrniecības mantojumu, kā arī muzejiem un akvārijiem.**

5. SECINĀJUMS

Eiropas Padome 2007.gada jūnija sēdē puda atzinību par Eiropā notikušajām plašajām debatēm turpmākās jūrniecības politikas jautājumā. Valstu un valdību vadītāji aicināja Komisiju oktobrī nākt klajā ar Eiropas rīcības plānu šajā jomā. Rīcības plāna mērķis, ņemot vērā subsidiaritātes principu, ir apgūt ar jūru saistīto saimniecisko darbību potenciāla pilnīgas izmantošanas iespējas vides aizsardzības ziņā ilgtermiņā veidā.

¹⁷ Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencija.

Ar šo paziņojumu un pievienoto rīcības plānu, kuros ņemti vērā citu Eiropas institūciju, dalībvalstu valdību, parlamentu un ļoti daudzu ieinteresēto aprindu pārstāvju paustie viedokļi, Komisija ir izpildījusi minēto Eiropas Padomes prasību.¹⁸

Komisija aicina Eiropadomi, Ministru Padomi un Eiropas Parlamentu, kā arī Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, valstu un reģionālās varas iestādes un citas ieinteresētās personas aktīvi paust viedokli par ierosināto politiku.

¹⁸ Sīkāku informāciju sk. Secinājumos pēc apspriešanās par Eiropas jūrniecības politiku COM (2007) 574, 10.10.2007.